

Oponentský posudek na bakalářskou práci Lucie Pleštilové „Historický vývoj populace bobra evropského (*Castor fiber*) v jižních Čechách“

Předložená práce má 26 stran textu, jednu tabulku, 10 obrázků v textu a 7 obrazových příloh. Za krátkým úvodem k samotné práci následuje zevrubný popis druhu na 3 strany, zahrnující jeho adaptace k vodnímu prostředí, způsob života, stavební aktivity a potravní aktivity. Tato část připomíná spíše část monografie a mohla být shrnuta do jednoho odstavce, který by se zabýval pouze ekologickými aspekty druhu, které souvisí s terénní částí práce (např. kapitola o stavebních aktivitách a pobytových stopách, které jsou důležité pro stanovení přítomnosti druhu). Ostatní ekologické aspekty s cíli předložené studie vůbec nesouvisejí (např. kapitola o adaptacích na vodní prostředí). Následuje rešeršní část, experimentální část a diskuze. Rozhodl jsem se hodnotit tyto součásti zvlášť.

Rešerše:

Dva ze čtyř vytčených cílů (a částečně i poslední cíl) se týkají rešeršní části práce. K historickému výskytu bobra v jižních Čechách (cíle 1) se podařilo shromáždit dostatečné množství literatury, druhý vytčený cíl (historické údaje o rozměrech a dalších ekologických charakteristikách bobrů) nebyl díky absenci literárních zdrojů splněn. Nabízí se tedy otázka, proč byl tento cíl v práci ponechán až do odevzdání studie?

Historický výskyt bobra je členěn do několika kapitol (úvod, lov bobrů, vymizení a chov v zajetí). Samotná existence úvodu uvnitř této kapitoly je matoucí. Tento úvod detailně popisuje vymírání bobra na území Evropy a mohl být sloučen s kapitolou vymizení (která „pravděpodobně“ pojednává o vyhynutí bobra v Čechách). Za nejzdařilejší část rešerše považuji kapitolu 3.3. „chov v zajetí“, která popisuje jednotlivé chovné pokusy v chronologickém pořadí. Díky nevhodné struktuře rešeršní části o historickém rozšíření druhu jsem ani po vícenásobném přečtení neměl pocit, že mi byla problematika dostatečně objasněna. Další kapitola 4.0. „současný výskyt“ je dle mého názoru mnohem lépe sepsána. ~~Nicméně by patřila spíše do celkového úvodu práce (nebo do diskuze), neboť pojednává o současné situaci v ČR a sousedních zemích a jako taková neodpovídá na žádný z cílů práce.~~ Velký objem práce, který byl studentkou vykonán během obtížného shánění (pre-) historických pramenů a jejich třídění se tak v celkovém dojmu poněkud ztrácí jenom kvůli nevhodnému řazení textu.

Terénní část studie:

Terénní data byla získána dvěma způsoby – pomocí dotazníků a vlastního terénního výzkumu (cíl 3).

- 1) Dotazníková část – v příloze se obvykle přikládá vzor dotazníku, který byl jednotlivým institucím rozeslán. Mohla by jej autorka zahrnout do obhajoby? Efektivita dotazníků byla velice nízká, a je tedy možné, že dotazník nebyl vhodně navržen.
- 2) Vlastní terénní výzkum – Autorka shrnuje výsledky vlastního výzkumu do jednoho odstavce! Ke zpracování vlastních dat mám následující výhrady:
 - Chybí mi tu například tabulka návštěv jednotlivých lokalit, ze které by bylo zřejmé jaké úsilí bylo celkově vynaloženo, které konkrétní lokality byly obsazeny a na základě jakých pobytových stop byla přítomnost zjištěna (viz. podrobný popis pobytových stop uvedených v metodice na str. 16).
 - V obr. 9 jsou znázorněny pouze mapky kvadrátů v jednotlivých letech. Navíc chybí legenda k použitým symbolům. Navíc, mapa z roku 1989 je nadbytečná neboť neobsahuje jediný záznam (o kvalitě těchto obrázků bych se raději nevyjadřoval).
 - Místo spojnicového grafu v obr. 10 by bylo rozumné ukázat sloupcový graf.
 - U obsazených lokalit by bylo dobré uvést alespoň základní biotopové charakteristiky.
 - Bylo by možné na základě získaných data odhadnout početnost druhu v jižních Čechách?

Diskuze:

Z textu je patrné, že rešeršní část převažovala nad terénním výzkumem. Například tvrzení na straně 22, že „přechodný a trvalý výskyt v této práci neodlišuji, protože k tomu nemám dostatek zkušeností“ je až zarážející. Budí to ve mě dojem, že autorka zdaleka nevyužila zkušeností svých kolegů a (dosud žijících) předchůdců. Ve zbytku diskuze se opakují tvrzení z rešeršní části, ale k přehledné syntéze současných a historických poznatků o výskytu bobra v jižních Čechách dle mého názoru nedošlo (cíl 4). To je umocněno rozdělením diskuze na dvě části: současný a historický výskyt druhu.

Na závěr bych chtěl konstatovat, že autorka projevila značnou péči, především v rešeršní části práce. V textu se objevuje celá řada unikátních poznatků o studovaném druhu, které jsou pro čtenáře velice zajímavé. Autorce se navíc podařilo úspěšně shrnout historické příčiny úbytku druhu nejen na našem území. Hlavní nedostatky práce vidím v nešťastné formulaci cílů, nedostatečnému zpracování vlastních dat a místy nepřehledné interpretaci zjištěných/načtených poznatků. Práci plně doporučuji k obhajobě, ale k jejímu hodnocení přistoupím až po jejím ukončení.

V Českých Budějovicích, 28.5.2010

Mgr. Jan Riegert, Ph.D.